

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Teitl yr Adroddiad	Effaith a chanlyniad yr hyn a ddarperir gan GwE ar ran Awdurdod Addysg Gwynedd.
Dyddiad y cyfarfod	13 Rhagfyr 2017
Awdur	Debbie Anne Williams Jones, Swyddog Addysg Ardal
Swyddog Perthnasol	Garem Jackson, Pennaeth Addysg
Aelod Cabinet	Cynghorydd Gareth Thomas

1. RHAGYMDRODD

1.1 Cyflwynir yr adroddiad yma ynghyd â'r atodiadau ar gais y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi.

1.2 Gofynnwyd i'r adroddiad gyfarch nifer o gwestiynau a ddarparwyd gan aelodau'r pwyllgor ymlaen llaw, a cheisir cyfarch y cwestiynau hynny yn y blaenadroddiad hwn.

2. BETH YW SWYDDOGAETH Y CONSORTIA RHANBARTHOL A PHAM?

2.1 Cafodd y model cenedlaethol ar gyfer gweithio'n rhanbarthol ei gymeradwyo gyntaf yn hydref 2013. Mae'r model hwn yn seiliedig ar weledigaeth o gonsortia rhanbarthol ar gyfer gwella ysgolion sydd yn gweithio ar ran Awdurdodau Lleol i arwain, trefnu a chydlynu gwelliannau ym mherfformiad ysgolion ac yn addysg ein plant a'n pobl ifanc.

2.2 Ceir esboniad am natur y cytundeb yn nogfen ganllaw Llywodraeth Cymru, *Model Cenedlaethol ar Gyfer Gweithio'n Rhanbarthol*. Mae'r ddogfen yn amlygu a diffinio strwythurau ar gyfer y bartneriaeth rhwng y Llywodraeth, Awdurdodau Lleol a'r gwasanaeth rhanbarthol mewn perthynas â gwella ysgolion.

2.3 Mae'r Awdurdodau Lleol yn cadw'r cyfrifoldeb statudol am ysgolion a gwella ysgolion, ond yn dirprwyo'r cyfrifoldeb o arwain y gwelliannau i'r consortia rhanbarthol (GwE).

2.4 Mae GwE, ar ran chwe Awdurdod y gogledd, yn gweithio i arwain, trefnu a chydlynu gwelliannau ym mherfformiad ysgolion gyda'r nod o:

- wella deilliannau dysgu ar gyfer pob person ifanc;
- sicrhau bod yr addysgu a'r dysgu a geir o safon;
- cefnogi a galluogi arweinwyr ysgolion i arwain eu hysgolion yn well.

2.5 Mae'n bwysig bod eglurder ynghylch cwmpas y swyddogaethau a'r gwasanaethau a ddarperir gan y consortia rhanbarthol. Mae'r swyddogaethau yn rhychwantu ystod eang o gyfrifoldebau a meysydd, gan gynnwys:

- Arwain strategaethau monitro, ymyrryd, herio a chefnogi a fydd yn gwella ansawdd yr addysgu a dysgu yn yr ystafell ddosbarth;
- Cefnogi datblygiad arweinyddiaeth ysgolion ar bob lefel gan gynnwys cyflwyno ystod blynyddol o raglenni arweinyddol;
- Casglu, dadansoddi a chymhwyso data oddi wrth Awdurdodau Lleol ac ysgolion a defnyddio'r data i feincnodi a herio perfformiad ysgolion;

- Cefnogi arweinwyr a llywodraethwyr i arfarnu perfformiad eu hysgolion yn drwyadl ac i gynllunio'n briodol ar gyfer gwelliannau pellach;
- Cefnogi ysgolion i bennu targedau heriol ar gyfer gwella;
- Gweithio efo arweinwyr i froceru a chomisiynu cefnogaeth ar gyfer ysgolion unigol yn unol â'u anghenion a'u categori cefnogaeth;
- Monitro'r defnydd o grantiau gan ysgolion e.e. GGY/GAD;
- Hyrwyddo, annog a chymell cydweithio ysgol-i-ysgol a sicrhau bod arferion gorau yn cael eu rhaeadru a'u lledaenu;
- Sicrhau bod y modd o gyflwyno'r Fframwaith Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd Ddigidol cenedlaethol yn effeithiol ar draws bob ysgol, a chydlynu a sicrhau ansawdd y ddarpariaeth hyfforddi a datblygu i gyflawni hyn;
- Sicrhau bod pob ysgol yn 'Estyn barod' mewn perthynas â safonau, ansawdd y dysgu/addysgu, y ddarpariaeth a'r arweinyddiaeth;
- Bugeilio ysgol yn y cyfnod cyn, yn ystod ac ôl-arolygiad;
- Sicrhau bod unrhyw ysgol sydd mewn categori dilyniant ôl-arolwg yn gwneud y cynnydd disgwylidig oddi fewn i'r terfynau amser a bennwyd;
- Gweithio efo'r Awdurdodau ac arweinwyr sefydliadau i gategoreiddio ysgolion yn unol â'r drefn genedlaethol
- Sicrhau bod Awdurdodau yn derbyn gwybodaeth brydlon pan fo pryder am danberfformio neu ddiffyg cynnydd mewn ysgolion penodol, a chefnogi'r Awdurdod mewn achosion ble mae angen defnyddio pwerau statudol;
- Cefnogi'r Awdurdod gyda phrosesau recriwtio a phenodi arweinwyr;
- Paratoi adroddiadau cyn-arolygiad a chyn ail-ymweliadau Estyn ar ran y Pennaeth Addysg;
- Ymateb i ofynion Llywodraeth Cymru parthed gyrru blaenoriaethau cenedlaethol yn rhanbarthol.

3. SUT MAE'R CONSORTIA RHANBARTHOL YN CAEL EI ARIANNU, AC A YW GWYNEDD YN CAEL GWERTH AM ARIAN?

3.1 Mae tair ffynhonnell ariannol yn cyllido'r consortia rhanbarthol:

- **Cyllid Craidd Awdurdodau Lleol**
Ers 2013, mae Awdurdodau Lleol Cymru wedi ymrwymo i ddarparu cyllid ar gyfer gwella ysgolion a'i drosglwyddo'n uniongyrchol i'r consortia.
- **Cyllid penodol ar gyfer ysgolion a gwella ysgolion a ddarperir drwy'r consortia gan Lywodraeth Cymru**
Caiff prif grantiau'r Llywodraeth (megis y Grant Gwella Addysg) a'r arian cyfatebol cysylltiedig gan yr Awdurdodau Lleol eu trosglwyddo drwy'r Awdurdod Arweiniol i'r consortiwm, ac eithrio'r elfennau hynny sy'n cael eu dirprwyo'n uniongyrchol i ysgolion. O'r £4,358,208 sy'n cyrraedd GwE, mae £3,421,095 (78.5%) yn cael ei drosglwyddo'n syth i'r Awdurdodau. (Gweler Atodiad 1 am ddadansoddiad manwl o'r GGA.)

- **Cyllid a gynhyrchir gan y consortia yn sgil codi tâl am rai o'r rhaglenni a'r ymyriadau a gomisiynir ganddynt**

3.2 Cyfanswm cyfraniad craidd pob Awdurdod Lleol ar draws y gogledd i'r consortiwm rhanbarthol (GwE) yn 2017/18 yw £3,622,211, ac yn seiliedig ar y fformiwla gytunedig rhwng yr Awdurdodau.

3.3 Dengys y tabl isod gyfraniad pob Awdurdod i GwE yn 2017/18:

Gwynedd		Ynys Môn		Conwy		Dinbych		Wrecsam		Fflint	
£	%	£	%	£	%	£	%	£	%	£	%
640,496	17.7%	367,536	10.2%	557,658	15.4%	551,985	15.2%	682,378	18.8%	822,158	22.7%

3.4 Mae gan Wynedd fynediad at bob Ymgynghorydd Cefnogi Gwelliant Cynradd ac Uwchradd sydd yn gweithio'n benodol gydag ysgolion y sir. Mae gan Wynedd hefyd fynediad 1/6 tuag at Uwch Ymgynghorwyr Her a Chefnogaeth, Ymgynghorwyr Cefnogi Gwelliant Pynciol, Tîm Cwricwlwm i Gymru, a gweinyddol. Mae'r tîm llawn yn darparu cefnogaeth ac arweiniad ar draws holl ysgolion Gwynedd.

3.5 Mae canlyniadau asesiadau Gwynedd yn gyson dda, er y cydnabyddir fod angen edrych ar y Cyfnod Sylfaen.

3.6 Mae proffil categoreiddio ysgolion Gwynedd yn gadarnhaol iawn, ac yn gyfrwng i roi mynediad i nifer o ddyddiau o gynhaliaeth i ysgolion Gwynedd. Roedd hyn yn ychwanegol i'r sesiynau hyfforddiant a'r rhaglenni datblygu torfol, gan gynnwys rhaglenni datblygu arweinyddiaeth.

3.7 At hyn, mae proffil arolygiadau Estyn ysgolion Gwynedd gyda'r gorau yng Nghymru. Mae hyn yn deillio o weithredu priodol, amserol ac effeithiol gan GwE, ymdrechion a gwaith caled ein hysgolion, ynghyd ag effaith gweithio mewn partneriaeth rhwng GwE a'r Awdurdod Addysg yn y Bwrdd Ansawdd Sirol, er sicrhau bod yr ysgolion hynny sydd yn peri pryder yn derbyn cefnogaeth a chynhaliaeth briodol ac amserol.

4. SUT MAE'R BROSES GOMISIYNU YN GWEITHIO, AC A YW GWYNEDD YN COMISIYNU'R PETHAU CYWIR?

4.1 Yn atodol ceir copi o:

- Cynllun Busnes Cynradd GwE ar gyfer Awdurdod Addysg Gwynedd
- Cynllun Busnes Uwchradd GwE ar gyfer Awdurdod Addysg Gwynedd

Ynddynt rhoddir manylion am yr hyn a ddarperir gan GwE ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd Gwynedd yn ystod y flwyddyn.

- 4.2 Caiff y cynlluniau busnes hyn eu llunio drwy broses gomisiynu sy'n digwydd rhwng Ionawr – Mawrth yn flynyddol, wrth i benaethiaid addysg 6 sir y gogledd fynychu cyfarfod arbennig o Fwrdd Rheoli GwE. Deiliant y cyfarfod hwnnw yw adnabod nifer o flaenoriaethau lefel uchel (L1) ar gyfer y rhanbarth. Yn dilyn hynny, ychwanegir manylder darpariaeth GwE mewn ymateb i'r blaenoriaethau hyn sydd yn creu cynllun busnes L2 ar gyfer pob Awdurdod Addysg.
- 4.3 Yn dilyn hynny, mae ymgynghori rhwng GwE a'r Awdurdod Addysg ar gynnwys Cynllun Busnes (L2), er sicrhau fod yr holl flaenoriaethau ar gyfer y sir wedi cael eu hadnabod, ynghyd ac i drafod a chytuno ar ysgolion penodol o fewn y sir sydd angen cefnogaeth ac ymyrraeth l'w cynnwys yn (L2).
- 4.4 At hyn, drwy adroddiadau chwarterol o'r Bwrdd Ansawdd Sirol (BAS) i'r Bwrdd Ansawdd Rhanbarthol (BAR), mae'n bosib adnabod meysydd nad oedd yn hysbys yn y cyfnod cynllunio, ac yng nghyfarfodydd y BAR, mae hyblygrwydd chwarterol i ychwanegu blaenoriaethau neu ddargyfeirio adnoddau pe cyfyd yr angen am hynny.

5. YDI'R SIR YN CAEL Y CANLYNIADAU CYWIR O'R HYN SY'N CAEL EI GOMISIYNU GAN GwE? A OES GWELLIANT WEDI EI ADNABOD YN SAFON ADDYSG Y SIR ERS I GwE GAEL EI SEFYDLU?

5.1 Arfarniad o effaith y model ar safonau cyflawniad a pherfformiad yn y cyfnodau allweddol

5.2 Cyfnod Sylfaen

Safle yr Awdurdod yn erbyn safle disgwylidig PYD (4) yn siomedig dros y cyfnod treigl. Mae gwella perfformiad yn y Cyfnod Sylfaen yn faes blaenoriaeth sydd wedi ei amlygu yn y fanyleb ar gyfer eleni a'r llynedd.

- 5.3 Mae'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi hefyd wedi gofyn am ddarn o waith i edrych mewn manylder ar ganlyniadau'r Cyfnod Sylfaen a'r rhesymau am hynny, ac mae GwE a'r Awdurdod Addysg yn y broses o ymgymryd â'r gwaith hwn.

CS:DCS	2015		2016		2017		Cynnydd	
	%	Safle	%	Safle	%	Safle	16-17	15-17
Gwynedd	86.8	10	86.8	14	86.6	15	-0.2	-0.2
Cymru	86.8		87.0		89.5		+2.5	+2.7

5.4 Cyfnod Allweddol 2

Gwelliannau dros gyfnod treigl, gyda'r cynnydd yn fwy na'r cynnydd cenedlaethol cyfatebol, a'r perfformiad dros y dair blynedd yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Safle Gwynedd yn well yn erbyn safle PYD (4) disgwylidig yn 2017.

CA2: DPC	2015		2016		2017		Cynnydd	
	%	Safle	%	Safle	%	Safle	16-17	15-17
Gwynedd	89.5	6	89.8	7	92.1	3	+2.3	+2.6
Cymru	87.7		88.6		89.5		+0.9	+1.8

5.5 Cyfnod Allweddol 3

Perfformiad treigl ardderchog, gyda'r Awdurdod yr uchaf o blith holl Awdurdodau Cymru am gyfnod o 6 mlynedd hyd at 2017.

CA3: DPC	2015		2016		2017		Cynnydd	
	%	Safle	%	Safle	%	Safle	16-17	15-17
Gwynedd	91.3	1	92.0	2	92.8	1	+0.8	+1.5
Cymru	83.9		85.9		87.4		+1.5	+3.5

5.6 Cyfnod Allweddol 4

Yn 2017, cafodd y manylebau TGAU newydd ar gyfer Cymraeg, Saesneg, Mathemateg a Gwyddoniaeth eu harholi am y tro cyntaf.

5.7 Mae Mathemateg yn cynnwys dau faes llafur newydd (Rhifedd a Mathemateg) ac mae un neu'r llall o'r rhain yn cyfrannu at y Trothwy Lefel 2 gan gynnwys Mathemateg ac Iaith (L2+). Yn ogystal, mae newidiadau i'r dangosydd L2+ yn golygu mai dim ond Cymraeg Iaith Gyntaf neu Saesneg Iaith sy'n gynwysedig; yn y gorffennol roedd TGAU Llenyddiaeth ar gyfer y naill iaith neu'r llall yn cyfrannu hefyd.

5.8 O ganlyniad, bu gostyngiad yng nghanran y dysgwyr sy'n cyflawni'r L2+ ar lefel sirol, rhanbarthol a chenedlaethol. Golyga hynny bod gennym feincnodau newydd eleni ar gyfer CA4. O ganlyniad, nid yw'n ystyrlon i gymharu'r data gyda'r blynyddoedd blaenorol.

5.9 Yr hyn a roddir gymhariaeth ystyrlon i ni eleni yw craffu ar berfformiad Gwynedd yn erbyn awdurdodau eraill yn y rhanbarth ac yn genedlaethol. Mae'r tabl isod yn dangos perfformiad ysgolion Gwynedd ar y TL2+:

TL2+	2015		2016		2017		Cynnydd / Progress	
	%	S/R	%	S/R	%	S/R	16->17	15->17
1 (10)	56.9	12	58.8	13	50.1	14	-8.7	-6.8
Gwynedd (4)	63.3	5	65.9	4	58.3	5	-7.6	-5.0
3 (8)	54.2	18	55.9	17	53.9	12	-2.0	-0.3
4 (14)	56.1	14	58.7	14	49.4	17	-9.3	-6.7
5 (6)	60.6	8	61.5	10	56.1	8	-5.4	-4.5

6 (9)	52.1	20	55.3	18	49.1	19	-6.2	-3.0
GwE (1)	57.5	3	59.6	3	53.2	3	-6.4	-4.3
Cymru	57.9		60.3		-		-	-

5.10 Gwelir bod perfformiad ysgolion Gwynedd wedi dangos cwmp ar y TL2+ eleni yn unol â'r tuedd cenedlaethol. Llwyddodd 58.3% o ddysgwyr ysgolion Gwynedd i ennill y TL2+ sydd yn gosod Gwynedd yn y safle 1af o fewn ysgolion y rhanbarth ar y prif ddangosydd hwn.

CA4: DPC	2017	
	%	Safle
TL2+	58.3	
TL2	89.5	
TL1	96.0	
Cymraeg	72.8	
Saesneg	63.5	
Mathemateg	56.3	
Rhifedd	59.3	
Gwyddoniaeth	73.2	

5.11 Arfarniad o effaith ymyrraeth GwE ar broffil arolygiadau Gwynedd

Gwelir gwelliannau sylweddol ym mhroffil arolygiadau ysgolion Gwynedd, gyda'r proffil cyfredol yn gadarn dda, a'r gorau ar draws y rhanbarth.

5.12 Yn y flwyddyn addysgol 2016/17, arolygwyd 15 ysgol gynradd ac 1 ysgol uwchradd. Dengys y tabl isod fod:

- 88% o'r ysgolion a arolygwyd wedi derbyn barn *Rhagorol* neu *Da* ar gyfer pob Cwestiwn Allweddol (cynnydd o 11% o broffil arolygiadau 2015/16)
- 19% o'r ysgolion a arolygwyd wedi derbyn barn *Rhagorol* ar gyfer un neu fwy o'r Cwestiynau Allweddol (gostyngiad o 4% ar broffil arolygiadau 2015/16)
- 88% o'r ysgolion a arolygwyd wedi derbyn barn *Rhagorol* neu *Da* ar gyfer eu rhagolygon gwella
- 88% o'r ysgolion a arolygwyd yn y categori dim dilyniant

Ysgol	Dyddiad Arolygiad	Cwestiwn Allweddol 1	Cwestiwn Allweddol 2	Cwestiwn Allweddol 3	Perfformiad Presennol	Rhagolygon Gwella	Dilyniant
Ysgol 1	Hydref 2016	Da	Da	Rhagorol	Da	Rhagorol	Dim dilyniant
Ysgol 2	Hydref 2016	Digonol	Digonol	Digonol	Digonol	Digonol	Monitro Estyn
Ysgol 3	Hydref 2016	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 4	Hydref 2016	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant

Ysgol	Dyddiad Arolygiad	Cwestiwn Allweddol 1	Cwestiwn Allweddol 2	Cwestiwn Allweddol 3	Perfformiad Presennol	Rhagolygon Gwella	Dilyniant
Ysgol 5	Hydref 2016	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 6	Hydref 2016	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 7	Gwanwyn 2017	Da	Da	Rhagorol	Da	Rhagorol	Dim dilyniant
Ysgol 8	Gwanwyn 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 9	Gwanwyn 2017	Da	Da	Rhagorol	Da	Rhagorol	Dim dilyniant
Ysgol 10	Gwanwyn 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 11	Gwanwyn 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 12	Haf 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 13	Haf 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 14	Haf 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant
Ysgol 15	Haf 2017	Digonol	Anfoddhaol	Anfoddhaol	Digonol	Anfoddhaol	Mesurau Arbennig
Ysgol 16 (U)	Gwanwyn 2017	Da	Da	Da	Da	Da	Dim dilyniant

5.13 Dengys y tabl isod ddadansoddiad o farnau arolygiadau Gwynedd ers Ionawr 2015, sydd yn dangos gwelliant sylweddol ym mhroffil arolygiadau ysgolion Gwynedd dros dreigl 3 blynedd. Yn y flwyddyn addysgol 2016/17, rhoddwyd dyfarniad *Da* gan Estyn i fwyafrif o ysgolion Gwynedd:

Dangosyddion	Rhagorol			Da			Digonol			Anfoddhaol		
	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17
Blwyddyn												
CA1		15%		54%	69%	88%	38%	15%	13%	8%		
CA2		15%		54%	77%	88%	46%	8%	6%			6%
CA3		23%	19%	54%	69%	69%	31%	8%	6%	15%		6%
Perfformiad Presennol		15%		54%	69%	88%	38%	15%	13%	8%		
Rhagolygon Gwella		23%	19%	54%	69%	69%	31%	8%	6%	15%		6%

5.14 Arfarniad o effaith ymyrraeth GwE ar broffil categoreiddio ysgolion Gwynedd

Mae proses a matrices cenedlaethol ar gyfer categoreiddio ysgolion. Mae lliw'r categoreiddiad yn nodi lefel y cymorth sydd ei hangen ar ysgol – gwyrdd, melyn, melyngoch neu goch. (Yr ysgolion yn y categori gwyrdd sydd angen y lefel isaf o gymorth, a'r rheini yn y categori coch sydd angen y cymorth mwyaf dwys.

Categori cymorth gwyrdd

Gall ysgol yn y categori hwn gael **hyd at 4** diwrnod o gymorth.

Categori Cymorth Melyn

Gall ysgol yn y categori hwn gael **hyd at 10** diwrnod o gymorth.

Categori Cymorth Melyngoch

Gall ysgol yn y categori hwn gael **hyd at 15** diwrnod o gymorth.

Categori Cymorth Coch

Gall ysgol yn y categori hwn gael **hyd at 25** diwrnod o gymorth.

5.15 Bydd pob Ymgynghorydd Cefnogi Gwelliant yn pennu natur y pecyn cymorth pwrpasol i'w ddarparu i bob ysgol yn ôl yr angen, a all olygu y caiff diwrnodau ychwanegol o gymorth eu neilltuo. Gallai amrywiaeth o ddarparwyr ddarparu'r cymorth ychwanegol hwn.

5.16 Ers 2014/15, gwelir cynnydd o 10% yn y canran o ysgolion Gwynedd sydd yn cael eu gosod yn y categori cefnogaeth *Gwyrdd*.

5.17 Ers 2014/15, gwelir cynnydd o 16% yn y canran o ysgolion Gwynedd sydd yn cael eu gosod yn y categori cefnogaeth *Gwyrdd/Melyn*.

5.18 Ers 2014/15, gwelir gostyngiad o 16% yn y canran o ysgolion Gwynedd sy'n cael eu gosod yn y categori cefnogaeth *Melyngoch/Coch*.

Categori	Gwyrdd			Melyn			Melyngoch			Coch		
	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17	14/15	15/16	16/17
Blwyddyn												
Canran	9%	16%	19%	62%	67%	68%	26%	15%	11%	3%	3%	2%

6. SYLWADAU

Gwahoddir unrhyw sylwadau neu gwestiynau atodol gan aelodau'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar effaith a chanlyniad yr hyn a ddarperir gan GwE ar ran Awdurdod Addysg Gwynedd.